

Förvaltningsberättelse 2021

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK.

Information om verksamheten och dess inriktning

Stiftelsen Fonden för mänskliga rättigheter (MR-Fonden) är en religiöst och partipolitiskt obunden stiftelse, vars verksamhet syftar till att stärka respekten för och skyddet av de mänskliga rättigheterna i Sverige och internationellt. Stiftelsen är icke vinstdrivande och verksamheten finansieras genom verksamhets- och projektstöd, kostnadstäckning från olika uppdrag samt stöd från huvudmannen. Huvudman är Sensus studieförbund vars förbundsstyrelse utser MR-Fondens styrelse.

MR-Fondens vision är: en fredlig värld där mänskliga rättigheter och allas lika värde respekteras och efterlevs, där samhällets aktörer har kunskap om sitt människorättsansvar och där var människa är medveten om sina rättigheter och har möjlighet att utkräva dem.

Metoder för arbetet

Kunskapshöjning - för att rättigheter ska kunna respekteras, skyddas och utkrävas behövs kunskap kring deras innebörd. MR-Fonden arbetar därför med att öka kunskapen om mänskliga rättigheter via seminarier, utbildningar, rådgivning samt publikationer.

Granskning - för att stärka individers tillgång till rättvisa och motverka framtida människorättskränkningar behövs kontinuerlig granskning av olika skyldighetsbärare. Via parallellrapporter till t ex FN:s övervakningskommittéer, deskstudier, sammanställningar och analyser arbetar MR-Fonden med att syna hur stater lever upp till sina internationella åtaganden.

Opinionsbildning - för att synliggöra människorättsutmaningar och stärka det offentliga samtalet kring mänskliga rättigheter arbetar MR-Fonden opinionsbildande. Via debattartiklar, publikationer, rapporter, seminarier, möten, konferenser och nätverksbyggande försöker MR-Fonden få såväl beslutsfattare som andra samhällsaktörer att tillämpa ett rättighetsperspektiv.

Stöd till människorättsförsvarare - med människorättsförsvarare menas individer, grupper av människor eller organisationer som på ett fredligt sätt försvarar de mänskliga rättigheterna. Dessa är en viktig del i arbetet med att bevaka att rättigheter efterlevs samt att skydda utsatta. Eftersom människorättsförsvarare själva ofta är särskilt utsatta arbetar MR-Fonden för att underlätta deras arbete. Detta görs via finansiellt stöd, psykosocialt stöd, utbildning, erfarenhetsutbyten och tillträde till arenor där beslut fattas.

Ett kontinuerligt lärande, utvecklings- och utvärderingsarbete pågår, både i de specifika projektgrupperna samt i de organisatoriska planerings- och utvärderingsmöten som äger rum två gånger per år. Styrelsen får löpande effektrapporter på styrelsemötena samt vid årsslutsavstämningar.

Styrelse

MR-Fondens styrelse har under året bestått av:

Margareta Grape (ordförande)

Marika Fahlén (ledamot)

Peter Karlsson Sjögren (ledamot)

Anders Kompass (ledamot)

Ulrika Jonsson (ledamot)

Under året har 5 protokollförda styrelsemöten hållits.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

För att öka efterlevnaden och implementeringen av mänskliga rättigheter behövs kunskap om dem. MR-Fonden har därför fortsatt att under verksamhetsåret bidra med kunskapshöjning om mänskliga rättigheter genom utbildningar, seminarier och skrifter.

I enlighet med myndigheters rekommendationer kring Covid 19 fortsatte personalen i huvudsak att arbeta hemifrån under året. Tack vare nu väletablerade digitala hjälpmedel och plattformar kunde verksamheten fortgå utan större störningar. Fokus lades på att säkra upp den sociala och fysiska arbetsmiljön hemma för personalen med vissa stöd i form av möbler och utrustning. Kansliets handlingsplan gällande Covid som togs fram 2020 fortsatte att tillämpas och uppdateras för att säkerställa smidig hantering för personal, partners och andra aktörer.

Alla internationella samarbetspartners fortsatte påverkas negativt av pandemin som också slog hårdare mot vissa länder och regioner. Det ledde till fortsatta förändringar i verksamheter och att flera projekt beviljades förlängningar in i 2022. Samtliga givare var fortsatt mycket förstående.

Utifrån pandemins negativa påverkan på civilsamhällesorganisationers möjligheter till finansiering fattade regeringen beslut om att ta bort krav på egeninsatser i Sidafinansierade insatser. För MR-Fondens del betydde de av ForumCiv finansierade utvecklingsprojekten hade en egeninsats på 0% istället för 5%.

Trots förhoppningar i början av året om att kunna genomföra uppföljningsbesöken för de olika projekten samt olika researchresor tvingades i princip alla ställas in. Uppföljning och genomförande av projekten fick under året göras på andra sätt, i dialog med partners och givare.

Under verksamhetsåret fortsatte MR-Fonden att granska och bevaka Sveriges efterlevnad av sina åtaganden enligt FN-konventionen för ekonomiska, sociala och kulturella (ESK) rättigheter, bland annat genom att engagera sig i utvecklingen av en oberoende MR-institution. Vi påbörjade det omfattande arbetet med att samordna civilsamhällets parallellrapport till FN:s kommitté för ESK-rättigheter och tog fram ett utkast med ett 20-tal underskrivande organisationer. Då även FN:s arbete blivit försenat på grund av pandemin har granskningen av Sverige skjutits upp. MR-Fonden fortsätter uppdatera rapporten och planerar under 2022 olika event för att uppmärksamma temat i avvaktan på inlämnandet av rapporten till FN.

MR-Fonden är medlem i arrangörsgruppen för MR-dagarna och då arrangemanget under året sammanföll med en period av lättnader i pandemirestriktioner kunde MR-dagarna 2021 genomföras på plats i Göteborg i december. Kansliet deltog med seminarium och monter och diverse andra aktiviteter. Under våren 2021 genomfördes en digital version av den MR-dagskonferens som inte kunde genomföras 2020 pga pandemin. Även där deltog kansliet med digital monter och två digitala seminarier.

Under året har arbetet med att vidareutveckla MR-Fondens arbete inom fred, säkerhet och mänskliga rättigheter fortsatt med särskilt fokus på övergångsrättvisa. Detta arbete tog avstamp i den nya femåriga verksamhetsstrategin 2021- 26 som styrelsen antog under året. Arbetet med att driva det Svenska nätverket för övergångsrättvisa fortsatte och inom ramen för det genomfördes ett seminarium om de svenska sanningskommissionerna för samer å ena sidan och tornedalingar, kväner och lantalaiset å andra sidan. MR-Fonden fortsätter vara ansvarig för den svenska samordningen av kampanjen *Gqual* om bättre genderbalans i regionala och globala fora.

MR-Fonden har under året fortsatt som huvudman för Colombiagruppen, ett nätverk med 14 svenska organisationer som arbetar för att öka kunskap och sprida information om situationen i Colombia. Särskilt

fokus har under året rört fredsavtalet, civilsamhällets roll i fredsbyggandet och mot slutet av året det ökade våldet riktat mot människorättsförsvarare. Detta har uppmärksammats bland annat genom seminarier, möten, digitala fältbesök och mediaprodukter. Projektet finansieras genom ForumCiv via informations- och kommunikationsanslaget.

Programmet med fokus på att stödja den colombianska sanningskommissionens arbete fortsatte i sitt andra år. Trots pandemin kunde ett större möte genomföras på plats i Stockholm under hösten med inbjudna gäster från olika delar av Europa för att sätta ljuset på colombianska exilkvinnors erfarenheter och bidrag till sanningssökandet.

Verksamheten med syfte att stödja människorättsförsvarare i Latinamerika samt Karibien fortsatte. I Colombia samarbetar MR-Fonden med två MR-organisationer i ett projekt med syfte att uppmärksamma och förbättra MR-situationen för en del av befolkningen i norra Colombia. Det Sida-finansierade programmet med fokus på stärkande av civilsamhällets aktörer i Kuba såg sitt sista verksamhetsår. En ny fyraårig programansökan med start 2022 utarbetades och beviljades av Sida.

Samarbetsprojektet med två organisationer i Burma/Myanmar med stöd av ForumCiv kantades under året dels av fortsatt allvarlig spridning av Covid-19 och brist på vacciner och dels av en militärkupp som genomfördes i februari. Kuppen ledde till en paralysering av samhället, starkt ökat våld mot civila och riktade attacker mot de som uppfattades som motståndare till militärjuntan. Partners tvingades ställa om verksamheten och stänga ner kontoren och hitta andra arbetsformer. En konsekvens av detta var att rapporteringen för 2020 inte kunde genomföras då bland annat revisionsbyråer stängde ned, firmatecknare för organisationerna spriddes inom och utom landet och likaså underlag rörande projekten. ForumCiv beviljade uppskov och rapportering planeras genomföras under början av 2022. Projektet beviljades en förlängning till juni 2022.

Samarbetsprojektet med en kvinnorrättsorganisation i Uganda fortsatte under året trots utmaningar i landet rörande den politiska situationen samt pandemin. Under året stängdes alla skolor ned vilket påverkade samhället i stort inklusive personal inom projektet. Trots detta drog organisationen nytta av de lättnader i restriktionerna som fanns tidvis under året och kunde genomföra en stor del av aktiviteterna. Projektet beviljades förlängning till maj 2022.

Ett viktigt område för MR-Fonden att uppmärksamma och sprida information om är regionala människorättsystem. MR-Fonden beviljades 2021 ett verksamhetsstöd av Folke Bernadotteakademien för att undersöka och belysa det europeiska människorättsystemet utifrån ett perspektiv av fred, säkerhet med särskilt fokus på kvinnors deltagande. Projektet beviljades en förlängning till juni 2022 utifrån att pandemin försvårade genomförandet, särskilt av resor.

Under året inleddes projektet som genomförs tillsammans med HandikappHistoriska Föreningen med stöd av Arvsfonden. Projektet utforskar och belyser svenskt agerande och deltagande i framtagandet av CRPD (konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning).

I ett första led till att ansöka om 90-konto hos Svensk insamlingskontroll lämnades en ansökan in till Giva Sverige (tidigare FRII – Frivilligorganisationernas Insamlingsråd). Ansökan beviljades och en större effektrapport inklusive revisorsintyg lämnades in under hösten. Ingen insamlingsverksamhet bedrevs under året.

MR-Fonden har ansökt och beviljats medlemskap hos ForumCiv.

Samverkan mellan MR-Fonden och huvudmannen Sensus studieförbund fortsatte under året. Den gemensamma arbetsgruppen arbetade fram förslag på insatser och ramar. Ett antal gemensamma

aktiviteter genomfördes till exempel på Bokmässan. Ett studiematerial kring mänskliga rättigheter arbetades fram och testades vid utbildningar för Sensus och dess medlemsorganisationer.

Det interna arbetsmiljöarbetet fortsatte med särskilt fokus på pandemins betydelse för medarbetarna, både i det fysiska och psykosociala arbetet.

Personal

MR-Fonden har under året haft följande heltidstjänster:

En generalsekreterare

Fyra programansvariga inom området folkrätt och programansvar

En programansvarig för Colombia

En projektledare för ESK-rättigheter

MR-Fonden har under året haft följande deltidstjänst på 50%:

En samordnare för Colombiagruppen

Övriga personella resurser

Under året har ett antal konsulter anlitats för olika uppdrag. Dels för att ta fram ett ekonomihanteringssystem och dels för att delta i olika projekt i form av faciliterare eller support. Ekonomi, personal och IT tjänster har under året köpts in från Sensus förbundskansli. Under året har organisationen även tagit emot frivilligkrafter i form av praktikanter.

Lokaler

MR-Fonden hyr kontorsplatser på Sensus förbundskansli på Klara södra kyrkogata i Stockholm vilket innebär tillgång till ett centralt beläget kontor och en konferensavdelning.

Upphandling

Ingen upphandling har gjorts under året. Ett avsteg har gjorts inom ett program då dokumentationsprincipen, d.v.s. att avstegen ska motiveras och dokumenteras, har tillämpats. Övriga inköpta tjänster understeg 50 000 kr och med det behövdes ingen upphandling.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

MR-Fonden följer händelser i omvärlden och samhället avseende Covid-19 och hur det påverkar stiftelsens framtida verksamhet. I nuläget gör vi bedömningen att påverkan fortsätter under delar av 2022. Arbetet på kansliet utförs i s.k. hybridform, både på plats på kontoret och hemifrån.

Huvudmannen Sensus studieförbund har i mars 2022 utsett en ny ordförande för MR-Fonden efter att den nuvarande önskat bli entledigad.

Förväntad framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Trots en osäker utveckling inom den internationella delen av verksamheten på grund av pandemins fortsatta påverkan samt på politisk situation i alla samarbetsländerna bedömer MR-Fonden att nödvändiga åtgärder vidtagits för att minimera riskerna. Detta görs dels med en aktiv omvärldsbevakning och dels genom handlingsplaner och policies som den organisatoriska riskpolicyn samt de projektspecifika riskbedömningarna. Gällande den finansiella situationen är budgeten för året i balans med en blandning av kortare och mer långsiktiga projekt. Alla ingångna avtal utgår från SEK med syfte att gardera organisationen mot negativa valutaeffekter.

Finansiella instrument

MR Fonden har inga värdepappersinnehav. All avräkning av utländsk valuta sker i svenska kronor.

Resultat och ställning

MR-Fonden visar ett resultat för år 2021 om 10 594 kronor. Det innebär att MR-Fonden har ett eget kapital om 230 547

Beträffande stiftelsens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar med tillhörande tilläggsupplysningar och anteckningar.

Hållbarhetsupplysningar

Fonden för mänskliga rättigheter bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Organisationen tillämpar ett rättighetsbaserat arbetssätt – där ingår transparens, ansvarsutkrävande, deltagande, icke-diskriminering – som en metod att arbeta även med den interna arbetsmiljön.

Årligen genomförs en personalenkät med hjälp av Prevents test för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Resultaten går igenom gemensamt på kansliet och en prioritering av specifika insatser för nästkommande år sätts utifrån dessa. De olika momenten läggs in i ett årshjul och följs upp, både vid gemensamma möten som kanslimöten, planeringsdagar och workshops samt individuellt vid regelbundna avstämningsmöten och utvecklingssamtal. Styrelsen informeras om arbetet vid styrelsemötena. Fonden för mänskliga rättigheter tillämpar kollektivavtal för tjänstemän mellan Fremia och Akavia.

För transparens och för att underlätta fördelningen av arbetsuppgifter tas en sammanställning fram av alla finansierade projekt samt övriga uppgifter utifrån uppställd verksamhetsplan två gånger per år. En personalhandbok som innefattar allt som har att göra med en anställning vid Fonden för mänskliga rättigheter inklusive värdegrund, policies och handlingsplaner håller på att tas fram och beräknas vara klar under 2022. Under 2020 och 2021 genomfördes det förberedande arbetet för personalhandboken och då gjordes en kartläggning och behovsanalys gällande policies och handlingsplaner och en plan för framtagande och uppdatering av dessa. Policyn för jämställdhet och mångfald avses uppdateras 2023 och i samband med det kommer ett mer djuplodande arbete kring temat genomföras.

Kompetensutveckling uppmuntras, både i informell form genom möjlighet att utvecklas inom organisationen samt mer formellt i form av externa kurser och liknande. Mål för kompetensutveckling sätts på utvecklingssamtalen och följs upp under året.

Fonden för mänskliga rättigheter har inga anställda i andra länder.

Organisationen har under senare år arbetat fram en struktur för ett praktikantprogram för högskolestudenter. Under 2021 gjorde två studenter praktik och från 2022 kommer fyra studenter erbjudas platser med handledning. Inget övrigt ideellt arbete utgår.

I slutet av 2021 beviljades Fonden för mänskliga rättigheter ett särskilt stöd från Folke Bernadotteakademin gällande klimat och miljöpåverkan. Syftet med det är att både tillsammans med andra organisationer samt för den egna formulera inriktningen på miljö- och klimatarbetet. Det gäller då både arbetet externt och internt.